

Махортов Ю. О., Телічко Н. А. Державне регулювання системи соціального захисту населення / Махортов Ю. О., Телічко Н. А. // Гостинність, сервіс, туризм: досвід, проблеми, інновації: Тези доповідей II Міжнародної наук.-практ. конф., Київ 23 квітня 2015 р. – Т.2 / М-во освіти і науки України; М-во культури України; Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. – Київ: Видав. Центр КНУКіМ, 2015. - С.240-243.

Секція 5. Економіка сталого розвитку (підприємство, регіон, країна).

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ

Махортов Юрій Олександрович

д.е.н., професор

Телічко Наталія Александрівна

к.е.н., доцент кафедри фінансів, обліку та банківської справи

ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»,

м. Старобільськ

*докторант, ННЦ «Інститут аграрної економіки»,
м. Київ*

Особливості реалізації української моделі системи соціального страхування свідчать про те, що для нашої країни в цьому контексті характерним є непослідовність і політична невизначеність, постійна зміна пріоритетів і партнерів у зовнішній політиці, порушення прав людини, відсутність всебічної гласності та свободи засобів масової інформації – все це не сприяє утвердженню України серед демократичних держав.

Тому, однією із важливих причин ситуації, що склалася на сьогодні в суспільстві й державі - є недосконалість правового та законодавчого забезпечення життєдіяльності громадян країни, а особливо її соціальної складової. Отже чинне законодавство поки не стало основою становлення і подальшого розвитку системи соціального захисту та страхування в Україні.

Слід підкреслити, що сучасна соціальна, правова держава характеризується принципово новими якостями, які передбачають наявність у ній як традиційних демократичних стандартів, закріплених у правових нормах та інститутах, так і інших прав, спрямованих на створення умов життя, яких не було навіть у ліберальній державі. Тому завданням гуманітарних наук є

розробка конструктивної доктрини соціально-правової держави, а не відшукування суперечностей між правовою та соціальною державою [1].

На відміну від деяких посткомуністичних країн Центральної та Східної Європи етап розвитку переходу України від одної якості держави до іншої має непослідовний характер, особливо в умовах дестабілізації політичної ситуації та проведення АТО на Донбасі. Зміст держави та її діяльність закріплені Конституцією форми, ще не реалізують функції, покладені на неї суспільством щодо забезпечення його інтересів і прав громадян. З часу проголошення незалежної України в політичній системі продовжує мати місце тенденція зверхності держави над суспільством, стримування розвитку його демократичних інститутів. Саме в таких умовах соціальна сфера стає та залишається найбільш ураженою.

З огляду на реалії сьогодення і світовий досвід формування держав соціального спрямування стає очевидним, що в Україні, на наш погляд, відсутні наявні ознаки соціально- правової державності та притаманний їй демократичний режим верховенства права, всебічне забезпечення прав, свобод і безпеки людини.

Важливим фактором соціального забезпечення є соціальна безпека людини яка включає рівень та якість її життя, які характеризуються цілою низкою показників. З іншого боку, соціальна безпека людини, суспільства та держави залежить від соціально- економічного розвитку країни, наявності людських, матеріальних та природних ресурсів.

Значну роль у забезпеченні доходів населення відіграють законодавчо встановлені мінімальні соціальні стандарти і гарантії, від рівня яких значною мірою залежить соціальна безпека громадян. Правові засади їх формування та застосування закріплені в Законі України “Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії” [2]. Держава повинна гарантувати соціальний захист на мінімальному рівні для життєзабезпечення людини. Якщо держава не буде встановлювати і надавати гарантовану мінімальну соціальну допомогу, то діятимуть загрози життю і здоров’ю людини.

Соціальні гарантії держави це – її зобов'язання щодо підтримки життєзабезпечення особи на відповідному рівні, необхідному для виживання.

Межа цих гарантій не дозволяє вийти на рівень нормального функціонування й розвитку людини, але дає змогу не допустити можливості фізичної загибелі. Крім мінімальних соціальних гарантій держави, система соціального захисту застосовує соціальні гарантії договірного регулювання трудових відносин. Їх рівень є більш високим порівняно з державними соціальними гарантіями, має тенденцію до зростання залежно від рівня прийняття – держава, галузь, регіон, підприємство [3].

З цього можна зробити висновок, що соціальна політика – це:

- напрям дій щодо соціальних явищ з метою управління соціальними взаємовідносинами і розподілом соціальних ресурсів;
- система спеціальних програм або заходів для забезпечення добробуту, підвищення рівня і якості життя всього населення країни;
- діяльність з розвитку соціальної сфери, із задоволення і гармонізації соціальних потреб;
- певна орієнтація та система дій з оптимізації соціального розвитку суспільства, відносин між соціальними та іншими групами, створення тих чи інших умов для задоволення життєвих потреб;
- принципи і види соціальної діяльності, що спрямовують і регулюють відносини між індивідами, групами, общинами, соціальними інститутами [4].

Велике значення для людини мають сфери діяльності соціальної політики: соціальне забезпечення, зайнятість, охорона здоров'я, житло, освіта.

Цінності у соціальній політиці відіграють чи не вирішальну роль при формуванні соціальної політики. Саме врахування або прийняття тих чи інших цінностей ґрунтується на:

- поглядах на природу людської поведінки;
- підходах до прийняття і розуміння цінностей [5].

Одним з головних підходів до проблеми державного соціального забезпечення є конструювання “моделей” надання соціального захисту і подальша класифікація конкретних прикладів відповідно до таких “моделей”.

Вважається, що політики соціального забезпечення мають певні спільні цілі та провідні принципи, за якими їх можна віднести до певного типу.

Саме тому “Моделювання” системи соціального захисту набуло неабиякого значення, тому що, незважаючи на певні недоліки (а їх є багато) воно стало визначальним для обговорення політики в різних країнах і потребує подальшого дослідження в Україні.

Література

1. Теоретичні та практичні проблеми правового забезпечення соціально-економічного та політичного розвитку суспільства і держави: моногр. / [В. Ф. Опришко, О. О. Гайдулін та ін.]; за заг. ред. В. Ф. Опришка, Ф. П. Шульженка. – К.: Нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана, 2006. – 702 с.: с. 245.
2. Закон України “Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії” від 05.10.2000 р. за № 2017-III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – 48. – С. 409.; с. 159.
3. Іванова О. Л. Соціальна політика: теоретичні аспекти курс лекцій / О. Л. Іванова; [ред. Ю. Г. Попсуєнко]; Нац. Ун-т “Києво- Могиллянська академія”, Школа соц. роботи. – К.: КМ Академія, 2003. – 107 с.; с. 65
4. Крюков О.І. Соціальна забезпеченість населення як чинник побудови соціальної держави: Україна та європейський досвід / О. І. Крюков // Державне будівництво. - № 2. – 2009 <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2009-2/doc/4/09.pdf>
5. Радченко О. В. Ціннісна система суспільства як механізм демократичного державотворення: монографія / Олександр Радченко – Х.: Вид - во ХарPI НАДУ “Магістр”, 2009. – 380 с.; с. 121.